א] א)(דהא כתב על דם האשם) חד להכשיר צדדין וחד לפסול צידי צדדין 1 על דם האשם ב] על מקום דם האשם למאי אתו הני צריכי אי כתב רחמנא על דם האשם הוה אמינא איתיה אין נתקנח לא כתב רחמנא על מקום ואי כתב רחמנא על מקום הוה אמינא דוקא נתקנח אבל איתיה אימא הוי חציצה קמ"ל ג] על דם האשם: אמר רבא מאחר דכתיב על דם האשם ועל מקום ד] [דם] האשם וכתיבא ימנית בדם על בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית ה] ג)וכתיבי בשמן דמצורע עשיר ועני למה לי אלא אמר ד)רבא ה)יד יד לקמיצה רגל רגל לחליצה אוזן אוזן לרציעה שמאלית ו](ו ו)העני) למאי אתא אמר רב שישא בריה דרב אידי ליפסול ימין דכהן במצורע שלא תאמר ומה במקום שלא נתרבתה שמאל נתרבתה ימין במקום שנתרבתה שמאל אינו דין שנתרבתה ימין ואידך שמאלית ז] ויד ורגל ימנית דעני למאי אתא ח)לכדתנא דבי ר' ישמעאל כל פרשה שנאמרה ונשנית לא נשנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה ט)אמר רבה בר בר חנה אמר ר' שמעון בן לקיש כל מקום שנאמרה אצבע וכהונה אינה אלא ימין קס"ד אצבע וכהונה בעינן כדכתיב 2 ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו וגמר ממצורע דכתיב ח] 3 וטבל הכהן את אצבעו הימנית הרי קמיצה דלא כתיבא בה אלא כהונה ותנן י)קמץ ט] בשמאל פסול אמר רבא או אצבע או כהונה אמר ליה אביי הרי הולכת אברים לכבש דכתיב בהו כהונה דכתיב 4 והקריב הכהן את הכל ט)המזבחה ואמר י)מר זו הולכת אברים לכבש כ)ותנן *הרגל של ימין בשמאל ובית עורה לחוץ כי אמרי' או אצבע או כהונה בדבר המעכב כפרה והרי קבלה י] דבר המעכב כפרה הוא וכתב בה כהונה דכתיב 5 והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם זו קבלת הדם ל)ותנן נ)קבל בשמאל פסל ורבי שמעון מכשיר לר' שמעון קאמרת ר"ש תרתי בעי ומי בעי רבי שמעון תרתי והתניא מ)ר"ש אומר כל מקום שנאמרה יד אינה אלא ימין אצבע אינה אלא ימין אצבע לא בעיא כהונה כהונ' בעי' אצבע אלא כהן למה לי בכהונו והרי

והרי

דהא כתב בהן יד ורגלו) בדם האשם לעיל מיניה: חד. על בהן בין דיד בין דרגל: להכשיר לדדין. של בהן דדרשינן לקמן (דף ט.) על בסמוך כדכתיבם) ועליו מטה מנשה: וחד. על בהן בין דיד בין דרגל לפסול לידי לדדין בשר התחתון שכנגד הכף דעל אמרינן ולא תחת: על דם האשם. דעשיר ועל מקום דם האשם דעני: למה לי. כלומר תרי קראי למה לי בשלמא חד כתביה לאשמועינן דיתן שמן על הדם ולא אגלו אלא יא] מקום דם למה לי: הוה אמינא איתיה אין. איתיה לדם יתן השמן אבל נתקנח הדם לא יתן השמן: יב] הויא חלילה. בין שמן לבהן וליפסל דרחמנא אמר על בהן להכי איצטריך על דם: אמר רבא כו' יג] וכתב ימנית בדם. למה לי למיהדר ולמכתב ימנית בשמן יד] לא לכתוב לא בעני ולא בעשיר נהי דעל בהן יתירי איצטריכו דעני ודעשיר להכשיר לדדין ולפסול לידי לדדין אלא ימנית למה לי: אלא אמר רבא. ליתא למאי דאפק' קמיצה דשמאל פסול מדרשת דארבעה שמאלית דאם כן ימנית טו] דבין שמן דעשיר בין שמן דעני למה לי אלא ימנית דשמן דעשיר להיא דרשה אתיא: יד יד לקמיצה. כתיב במצורע עשיר ידו הימניתפ) דלא איצטריך וכתיב בקמיצה יד צ)וימלא כפו (ויקרא ט) מה יד מצורע ימנית אף דקמיצה ימנית: רגל. טז] שמן דמצורע עשיר למידרש חליצה בגזירה שוה דרגל רגל דכתיב נמי בחליצה וחלצה נעלו מעל רגלו (דברים כה) מה רגל דמצורע ימנית אף חליצה ימנית: ואוזן. דשמן עשיר דלא איצטריך אתי למדרש אוזן אוזן דרציעה דכתיב ורצע אדניו את אזנו (שמות כא) מה דמצורע ימנית אף דרציעה ימנית והך גזירה שוה מפורשת בפ"ק דקדושין (ד' טו.) ודעני לא דריש להו רבא כדלקמן כל פרשה שנאמרה ונשנית לא נשנית כו': שמאליתיז] למאי אתא. דעשיר לא איצטריך למאי אתא בשלמא קמא לגופיה שמאלית ולא ימנית אלא תניינא למאי: במקום יח] שנתרבתה שמאל. כגון הכא דכתיב לעיל שמאלית כל שכן שנתרבתה ימין להכי אתא שמאלית אחרינא בעשיר גופיה דשינה עליו הכתוב לעכב שמאלית ולא ימנית. ואי קשיא הוי מיעוט אחר מיעוט לאו פירכא היא דשמאלית קמא לאו מיעוט הוא דכיון דקיימא לן ג"ש דיד יד לקמיצה הוה אמינא נמי נדרוש ג"ש יט] האי כף דתיהוי ימנית ואיצטריך למיכתב שמאל לאכשורי שמאל ולעולם כל שכן ימין להכי כתב רחמנא שמאלית אחרינא למעוטי ימין: ואידך שמאלית דעני. כ] מיותר למאי אתא: שנתחדש בה. כא] ופרשת עני נתחדש קרבן עולה ויורד: קס"ד אצבע וכהונה בעינן. דלא אמרינן ימין אלא אם כן [כתיב] אצבע וכהונה כגון חטאת דכתיב ביה ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו (ויקרא ד) ההיא ודאי ימנית הוא דגמר כב] ממצורע עשיר דכתיב ביה וטבל הכהן את אצבעו הימנית (ויקרא יד) מה אצבע וכהונה דהכא ימין אף דעלמא נמי ימין: כג] ותנן. במסכת תמיד (דף לא:) בהולכת אברים הרגל של ימין היה מוליך בשמאל משום דאמרינן במסכת יומא (דף כה.) סדר אברים הראש והרגל היה נושא בכת אחת והאי רגל מלאויל כהדי רישא ודאי רגל כד] ימין הוא דחשיב הלכך הראש שהוא כבד וחשוב היה מוליך בימין והירך בשמאל ואע"ג דכתב בהו כהן: ומשני לעולם או אצבע או כהונה. וכי אמרינן אינה אלא ימין בדבר המעכב כפרה דומיא דהזאות דמצורע לאפוקי הולכה דלא מעכבא דאפשר כה] לפשוט ולנתח אצל הכבש אי נמי אם יש כהנים הרבה יושיטו זה לזה: והא קבלה דמעכבא כפרה. דאי אפשר שלא יתקבל הדם בכלי וכתב בה כהונה והקריבו בני אהרן את הדם (ויקרא א) ואמרינן בתורת כהנים [ויקרא פרשה ד] והקריבו זו קבלת הדם ותנן רבי שמעון מכשיר קבלה בשמאל: לרבי שמעון קאמרת. כלומר מדרבי שמעון פרכת בתמיה: תרתי בעי. אצבע וכהונה וכי קאמר ר"ש לקיש או אצבע או כהונה לרבנן כו] קא אמר דפסול: יד אינה אלא ימין. דגמר מידו הימנית דמצורע כז] [עשיר]: ומשני אצבע לא בעיא כהונה. דהיכא דכתב אצבע אע"ג דלא כתב כהן איתו אלא ימין ומשכחת לה באחרי מות [ויקרא טז] ולקח מדם הפר והזה באצבעו הרי אצבע בלא כהונה: כהונה בעיא אצבע. לרבי שמעון אף על גב דכתיב כהונה לא אמרינן ימין אלא אם כן כתב אצבע כח] משום הכי מכשיר בקבלה: בכהונו. בבגדי כהונה:

פליג

על דם האשם ועל מקום דם האשם למאי אתו. פירוש דלכתוב או אידי ואידי על מקום או אידי ואידי כט] על דם: **אמר** רבא מאחר דכתב על דם כו' וכתיבא ימנית בדם על בהן ידו הימנית כו' למה לי. דנהי דעל בהן דעני ודעשיר צריכן לצדדין ולצידי צדדין מ"מ ימנית למאי אתא אלא אמר רבא יד יד לקמיצה יד ימנית דשמן דמצורע עשיר אתא לג"ש דקמיצה ודמצורע עני לפרשה שנאמרה לשנות כך פירוש הסוגיא ל] לפירוש הקונטרס וקשה למשמע לרבא דימנית דדם איצטריך בין בעני בין בעשיר ואמאי לא ילפי מהדדי כמו (נמי) בצדדין ובצידי צדדין והוה לן למימר דימנית דדם דעני הוי לפרשה שנאמרה ונשנית כמו ימנית דשמן דעני ושמא לענין ימנית לא] לא הוו ילפי אי לאו דהוו כתיבי בהדיא כיון דמלוקין בקרבנותיהם אע"ג דילפי מהדדי לצדדין ולצידי צדדין עוד קשה דמשמע שבא רבי ירמיה להקשות לרבי זירא ולפירוש הקונטר' לא מקשי מידי ועוד קשה הא דלא נקט ר' ירמיה נמי תנוך אוזן ועוד כיון דר' ירמיה לא בעי על בהן למה לי אלא מהא דכתיב על דם האשם ועל מקום דם האשם אם כן הוה ליה למימר מאחר דכתיב על דם האשם ועל מקום דם האשם על בהן למה לי כדקאמר רבא ונראה לפרש דפריך משום דדריש רבי זירא מכפו דלכל מקום שנאמר כף אינו אלא ימין אם כן בעל בהן ידו דהוי דומיא דכף לא הוה צריך למכתב ימין ולפי הספרים דגרסינן במצורע עשיר למה לי לאו דוקא והוא הדין דהוה פריך מצורע עני אלא נקט עשיר משום דאפילו בעשיר קשיא ליה אמאי איצטריך חד להכשיר לצדדין וחד לפסול לידי צדדין פירוש ימנית דעשיר וימנית דעני ואע"ג דימנית לא משמע לא לצדדין ולא לידי צדדין מייתורא בעלמא דריש וכמילתיה דרבא גרסינן מאחר דכתיב על דם האשם ועל מקום דם האשם וכתב ימנית בדם של מצורע עשיר ימנית דכתב בשמן דמצורע ק) עני למה לי ואידי יכול לישבו יפה וצריך לדקדק בו: **שמאל** למאי אתא. משמאל שני דעשיר קא בעי דקמא אתא לגופיה להכשיר שמאל ומשני דאתא למעט ימין ולמיעוט אחר מיעוט דנרבי ימין אין לדרוש דא"כ לא לכתוב אלא חד והדר בעי ואידך שמאל למאי אתא היינו דעני:

מסורת הש"ם

א) פ"א ל"ג, ב) נ"ל למיהדר, ג) [זבחים כד:], ד) נ"ל דעשיר, ה) פ"א ל"ג, ו) שבועות יט. ב"ק פד: [סוטה ג. בכורות מג.], ז) זבחים כד: ע"ש [לא. מנחות סב.] חולין כב., ח) לעיל ז. [זבחים כד:], ט) והקטיר המזבחה, י) [פסחים פה: זבחים ד. יד: כד: לה. עירובין קד. חגיגה יא. יומא מ.], כ) זבחים כד: תמיד לא: [יומא מח:], ל) זבחים טו: כד., מ) [זבחים כד.], נ) [ורגל ימנית רש"ש], ס) [במדבר כ], ע) [ויקרא יד], פ) יש גורסים ימנא לא ידו דכתיב בפרשת אחרי [ויקרא טז] וקאי אכהן שממנין ומיועד על כהן הוא כמנחה, צ) כדם לא הוי ילפינן מהדדי אי. ל"ק, ק) עשיר. ל"ק.

◆

תורה אור השלם

1. וּמִיֶּתֶר הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל כַּפּוֹ יִתֵּן הַכֹּהֵן עַל תְּנוּךְ אֹזֶן הַמִּטַּהֵר הַיְמָנִית וְעַל בֹּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל בֹּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל דַּם הָאָשָׁם: ויקרא יד יז
2. וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הַחַטָּאת בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל קַרְנֹת מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת כָּל דָּמָהּ יִשְׁפֹּךְ אֶל יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ד לד
3. וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת אֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל כַּפּוֹ הַשְּׂמָאלִית וְהִזָּה מִן הַשֶּׁמֶן בְּאֶצְבָּעוֹ שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְיָ: ויקרא יד טז
4. וְהַקֶּרֶב וְהַכְּרָעַיִם יִרְחַץ בַּמָּיִם וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה הוּא אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ: ויקרא א יג
5. וְשָׁחַט אֶת בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְיָ וְהִקְרִיבוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ויקרא א ה

◆

גליון הש"ם

גמ' יד יד לקמיצה. ע' לקמן דף לו ע"ב תוספות ד"ה יקן:

◆

מוסף רש"י

יד יד לקמיצה. בפרשת מצורע עשיר כתיב על תנוך אזן הימנית ועל בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית וקרא יתירא הוא כדמפרש התם וקאמר רבא יד דמצורע אתי לג"ש למיגמר יד דקמיצה מינה שתהא בימין, והיכא כתיב יד בקמיצה וימלא כפו ממנה לחליצה. שתהא בימין (זבחים כד:). רגל רגל לחליצה. דכתיב ביה על בהן רגלו הימנית וקרא יתירא הוא דלין דכתיב על דם האשם וכדם האשם כתיב ברגל ימנית, ולא הר בעי למיהדר ומכתביה בשמן ואמרינן במנחות בפרק קמא מופנה הוא לתדרשיה יד יד לקמיצה רגל רגל לחליצה אזן אזן לרציעה (יבמות ט.) דקרא דמצורע עני מיותר לגמרי כדאמרן במנחות בפ"ק יד יד לקמיצה רגל רגל לחליצה אזן אזן לרציעה (שם קד.) ואמר להלן אזן במצורע עני שכל הפרשה לדרשה שהרי נאמרה לעצמה במצורע עשיר והוכפלה והכי אמרינן במנחות (קידושין טו:) דפרשת מצורע מופנה הוא היא דעני דכולהו כתיבן במצורע עשיר. (שבת קלא.). כל מקום שנאמרה אצבע וכהונה אינה אלא ימין. כגון הכהן או הכהנים קס"ד אצבע וכהונה בעינן. כגון האי קרא דכתיב גבי זריקת חטאת ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו וקאמר ר"ל דהכא ימין בעי דגמר ממצורע עשיר דכתיב ביה אצבע וכהונה ומפרש ביה ימנית(זבחים כד:). אמר רבא או אצבע או כהונה. וגמר ממצורע עני דכתיב ביה וטבל הכהן אצבעו הימנית ומיניה ילפינן לכל היכא דכתיב כהן או אצבע שתהא עבודה בימין (חולין כב.). והקריב הכהן את הכל וכו'. גבי אברים כתיב והקרב והכרעים ירחץ במים והקריב הכהן את הכל והקטיר המזבחה זו הולכת איברים לכבש. לאלו הקטרה כהדיא כתיב בקרא והקטיר המזבחה (חגיגה יא.). הרגל של ימין בשמאל. מי שזכה להעלות לכבש הראש והרגל מקבל מיד המנתח את הראש בימינו ואת הרגל הימנית של תמיד מקבל בשמאלו ובית עורה לחוץ. ומקום חתך לפנים כלפי כהן וכן נאה (יומא כה:). הרגל של ימין. נושא ביד שמאל לכבש משום דרגל ימין קרב תחלה עם הראש כדקיימא לן בפ"ב דסדר יומא (דף כה.) והולך מוליך הראש בימין שהוא חשוב והרגל בשמאלו ובית עורה לחוץ. כלפי העם ומקום החתך כלפי המוליך דהכי שפיר שלא יראה החתך בדבר המעכב כפרה. דומיא דהזאה של מצורע או כגון קמיצה אבל הולכת איברים דלא מעכבא כפרה דהוא עצמו שלא הוקטרו אימורין כשר לא בעיא ימין קבלה וכו' וכתב בה כהונה. דכתיב גבי והקריבו בני אהרן הכהנים ואמר מר זו קבלת הדם אלא בהן למה לי. בקבלה הא כתיב בני אהרן וא"כ אמאי כתיב בה כהן אי לאו לאגמורי אימין אתא (זבחים כד:).

עין משפט
נר מצוה

סד א מיי' פ"ו מהל' מעה"ק הלכה יא:
סה ב מיי' פ"ה מהל' ביאת מקדש הל' יח:

◆

שיטה מקובצת

א] תיבות דהא כתב על דם האשם נמחק: ב] ועל מקום דם האשם למאי אתו הנהו צריכי: ג] תיבות על דם האשם נמחק: ד] מקום דם: ה] הימנית דכתיבי בשמן דמצורע ל"ל: ו] תיבת העני נמחק: ז] שמאלית למאי אתא והשאר נמחק: ח] וטבל נ"א והזה הכהן באצבעו הימנית: ט] בשמאל פסול. תימה מאי פריך הייני גופיה דיד יד לקמיצה ושמא י"ל דפריך מקודש קימין: י] קבלה דהדבר המעכב כפרה הוא ותנן קבל כו' והשאר נמחק: יא] אלא אידך למה לי והס"ד: יב] מה"ד אימא הוי: יג] וכתיבא ימנית: יד] תיבות לא לכתוב נמחק: טו] ימנית דשמן בין דעשיר בין דעני למה לי ותיבת דבין נמחק: טז] רגל דמצורע עשיר כו' דכתיב בחליצה וחלצה וגו' אף רגל דחליצה ימנית הס"ד ומה"ד אזן דמצורע דשמן: יז] שמאלית דעשיר: יח] כגון א) שלא נתרבתה שמאל בכל שאר קרבנות נתרבתה ימין כדאמרינן לקמן כ"מ שנאמר אצבע או כהונה אינו אלא ימין הס"ד ומה"ד מקום שנתרבה שמאל כגון: יט] דהאי (אכף) [כף]: כ] דעני דמיותר: כא] ובפרשת עני: כב] ממצורע עשיר. נ"א עני דכתיב ביה והזה הכהן באצבעו הימנית מה אצבע וכהונה דהכא ימין אף דעלמא נמי ימין ואע"ג דבעשיר נמי כתיב וטבל הכהן את אצבעו הימנית מההיא לא גמרינן דלגופיה איצטרך אבל דעני לא אצטריך דכיון דבכל דרך הואתו כעשיר הא נמי כעשיר הלכך מינה גמרינן: כג] מה"ד והרי קמיצה בקמיצה כתיב כהונה וקמץ הכהן הס"ד ומה"ד ותנן במס' תמיד גבי הולכה: כד] ודאי רגל של ימין הוא דחשיב הלכך הראש שהוא דבר חשוב היה מוליך בימין והירך בשמאלו הס"ד ומה"ד ובית עורו לחוץ מקום החתך היה כנגד האיש כדי שלא יראה מבחוץ שניוול הוא קתני מיהא הולכה בשמאל אע"ג דכתב כו': כה] דאפשר לשחוט ולנתח: כו] לרבנן קאמר דאמרי פסול: כז] עני ותיבת עשיר נמחק: כח] אצבע בהדה משום: כט] ואידי על דם או אידי ואידי על מקום. ולפרש"י קשה דאי לא הוי כתיב אלא חד לא הוי דרשינן להכשיר צדדין ולפסול צידי צדדין: ל] לפירוש הקונטרס. לשיטת הקונטרס קשה טובא חדא [דא"כ האן דא"ל ר"י לרבי זירא לא קאי אדרשא דרבי זירא אלא מתוך שהתחיל לדרוש הפרשה קדריש נמי הא אבהן ידו ולא משמע כן אלא משמע דקאי משום דרבי זירא דריש שמאלית למימר כאן שמאלית כו' ועוד דפי' על בהן ידו כו' למה לי כיון דכתיב על דם האשם אם כן הו"ל לפרש לתלמודא מתחלה מאחר דכתיב על דם האשם ועל מקום דם האשם כו' כמו שמפורש בסוף. ועוד דפי' ימנית דעני נשנית משום דבר שנתחדש בה א"כ הו"ל לפרושי בהדיא כמו שמפרש בשמאלית. ועוד כי היכא דקשיא ליה על בהן ידו למה לי ה"נ הו"ל למיפרך על אזן תנוך למה לי שהוא ראשון בפסוק. לכך פי' ר"י דכולהו הני פירכא קיימי אהא דדריש רבי זירא שמאלית לומר הא כל מקום כו' וה"פ כיון דדרשת כ"מ כו' אם כן כולהו הני ימנית דכתיב במצורע למה לי דכיון דכתיב יד ידענא בהו דימין הם מדרשא דשמאלית דר' זירא דבשלמא אי לאו דרשא דר' זירא לא הוי קשיא ליה דאצטרכו כולהו לגופיה ימנית ולא שמאלית אבל מאחר דדרשת שמאלית לגלויי דכל מקום שנאמר כף אינו אלא ימין כולהו הני ימנית דמצורע למאי אתי והאי דנקט בשמן מצורע לאו דווקא ה"ה נמי דקשיא ליה מאותם דכתיב בדם ומשני חד להכשיר כו' על דם האשם ועל מקום דם האשם למה לי אדרבי זירא פריך דבשלמא אי לאו דדרשינן שמאלית לגלויי דכל מקום שנאמר כו' לא הוה פריך מידי דאו הוה אמינא דימנית דדם האשם דעשיר צריכי לגופייהו ועל מקום דם האשם דשמן אצטריך ליה ימנית דשמן בין דעני בין דעשיר חד להכשיר צדדין וחד ליפסול צידי צדדין אבל השתא דאמרת שמאלית לגלויי כל מקום שנאמר כו' ומייתי ימנית ימנית דשמן להכשיר צדדין וליפסול צידי צדדין אם כן על דם האשם למה לי ומשני מצרך צריכי ואם תאמר לשתוק קרא מינייהו וממילא שמעינן בין איתיה ובין נתקנח דמהיכי ממעטינן להו וי"ל דלא סגי דלא כתיב על דם דלא תימא חציצה היא ומאחר דלא סגי דלא כתיב על דם אצטריך נמי למכתב על מקום כמו שהולך ומפרש. אמר רבא כו' הא נמי אדרשה דרבי זירא דשמאלית פריך דבשלמא אי לאו דדריש שמאלית לגלויי בעלמא ימין לא קשיא לך דאו הוה אמינא דימנית דדם בין דעני ובין דעשיר לגופייהו ועל דם האשם ועל מקום דם האשם דכתיבי בשמן צריכי לייתורי דימנית דשמן בין דעני בין דעשיר חד להכשיר צדדין וחד ליפסול צידי צדדין אבל השתא דדרשת שמאלית לגלויי דבעלמא ימין ואצטרכו ימנית [דדם] בין דעני בין דעשיר להכשיר לצדדין וליפסול צידי צדדין ואצטרך נמי על דם ועל מקום לומר בין איתיה בין נתקנח ימניה דשמן בין דעני בין דעשיר למאי אתא אלא אמר רבא לא דרשינן שמאלית כרבי זירא דאם כן ימניה דשמן מצורע למאי אתא אלא יד יד לקמיצה כו' ופי' רבינו שמשון דהשתא צריכי כולהו קמא לגופיה לומר ימנית ושני לג"ש יד לקמיצה כו' ושלישי ורביעי חד להכשיר צדדין וחד לפסול צידי צדדין שמאלית למאי אתיא תנינא קא בעי דאילו קמא צריכי לגופיה והני דעני בשביל דבר שנתחדש בו כמו שהולך ומפרש. לשון תוספות מהר"ם:

א) נראה דל"ל שלא נתרבתה שמאל כגון בכל שאר קרבנות ימין.